

گپ و گفت

ضمیمه نوجوان

شماره ۱۳۵ ■ ۱۳ بهمن ۱۴۰۱

نوجوان
جامعه

امیرحسین
علی نیافرد

این که تماشا گراز این که دو ساعت وقت برای آن گذاشته، راضی باشد کافی است.

۴ آیا فیلم بد می تواند مثل یک کتاب بد مضر باشد؟

از نظر من کتاب بد و فیلم بد نداریم. انتخاب بد و انتخاب خوب داریم. اینجاست که وظیفه منتقد آشکار می شود. جامعه ای مثل آمریکا، منتقدان هنری و سینمایی اش رامی شناسد اما ممکن است سیاستمداران خود را نشناسد. اعتماد به قلم و دانش و داوری یک منتقد فیلم برای آنها بسیار راهگشاست.

۴ آینده سینمای ایران را چگونه می بینید؟

تا وقتی خون تازه به سینمای ایران تزریق شود و فیلم اولی هایی که چیزی در چنته دارند حمایت شوند من برای آینده سینمای ایران نگرانی ندارم اما در عمل چنین نیست. بسیاری از استعدادها به دلایل مختلف پشتیبانی نمی شوند و سینمای دولتی سینماگر خودش را زیر پروبال می گیرد. سینما هنر بسیار گرانی است.

۴ به نظر شما آیا جشنواره فجر امسال،

شگفتانه ای برای سینمای امسال ایران دارد؟

من نه بدبین هستم و نه خوشبین. از سویی آدمیزاد به امید زنده است. آمدی و در جشنواره امسال یک خون تازه به سینمای ما معرفی شد. از طرفی حرف آخر تماشاگر می زند. اگر فیلم های زیادی دیده شوند و مخاطب داشته باشند همین کافی است.

۴ بهترین جشنواره فیلم فجر به نظر شما در چه زمانی بود و چرا؟

این گونه نیست که بتوانم یک دوره را خاص منظور کنم. هر دوره ای فوایدی داشته است. برخی دوره ها از نظر حضور خون های تازه یعنی همان فیلم اولی ها یا فیلم دومی ها بسیار پر بار بوده و برخی از نظر تعدد باتجربه ها شاخص بوده. در برخی دوره ها ما شاهد حضور بازیگران درجه یک سینمای ایران بودیم و در تعدادی از دوره های جشنواره بازیگران مستعد را دیدیم.

۴ نسل نوجوان چگونه می تواند وارد فضای

فیلمسازی و سینما شود؟

حقیقتا باید بگویم نمی دانم. اگر توصیه کنم حتما وارد دانشکده هنر شوند و بعد جذب کار هنری خواهند شد که قطعا حرفم سراب است و دور باطل. تحصیل هاد درصد کمک می کند اما در ادامه برای فیلمساز شدن باید به بلندترین قله و محکم ترین کفش خود فکر کنید و این که در وسط این راه یک دوست دست شما را بگیرد. بهترین کار این است که مدام فیلم ببینند و بخوانند. هیچ چیز به اندازه دیدن فیلم خوب، آورده ذهنی و روحی برای یک نوجوان عاشق سینما به همراه نخواهد آورد. چنین نوجوانی وقتی به ۲۰ سالگی برسد آن وقت ممکن است ۵۰۰ فیلم ناب دیده باشد و در این حوزه دارای اطلاعات فنی و محتوایی بسیار شده باشد.

گفت و گو با مهدی تهرانی، نویسنده، منتقد فیلم و روزنامه نگار به بهانه آغاز چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر و بررسی جایگاه و منزلت پدر در سینما

سینما، هنری گران!

سه حرف است اما خیلی حرف ها می توان از آن زد. هر قلم و هر شخصی می تواند برداشتی آزاد از این سه حرف بزرگ در جهان داشته باشد. دوربین و چشم من را از هر کجا که بگذاریم، متوجه نکات زیادی از این سه حرف می شویم. چهل و یکمین جشنواره بزرگ فیلم فجر ایران، مصادف با روز پدر شده است تا به این بهانه با مهدی تهرانی، نویسنده، منتقد سینما و روزنامه نگار، مروری کنیم بر جایگاه پدر در سینمای ایران و جهان.

۴ کلمه پدر، شما را یاد چه اثر فاخری در دنیای

سینمای جهان می اندازد و چرا این اثر؟

برای نسل من که فیلم های فراوانی دیده طبعاً آثار زیادی به ذهنم می رسد اما «شرق بهشت» به کارگردانی الیا کارازان براساس رمانی به همین نام نوشته جان اشتاین بک محصول ۱۹۵۵ برای من مهم ترین فیلم درباره شخصیت بارز یک پدر در خانواده است. خط داستان مربوط به یک سال مانده به پایان جنگ جهانی اول است. آدام، پدر خانواده، یک مسیحی عمیقا مذهبی و دارای دویسربه نام های کال و آرون است. برخی سؤالات در ذهن کال است که می پندارد پدرش وی را دوست ندارد و آرون را به وی ترجیح می دهد.

۴ به نظر شما کدام اثر در ایران توانسته

محصول خوبی را با عنوان و موضوع پدر به تولید برساند؟

«جدایی نادر از سیمین» ساخته اصغر فرهادی، محصول ۱۳۸۹ و «بوی پیراهن یوسف» ساخته ابراهیم حاتمی کیا محصول ۱۳۷۴.

در کنار اینها آثار شاخص مانند به نام پدر، سنتوری، آواز گنجشک ها و ... نیز قابل اشاره اند.

۴ شخصیت پدر در فیلم باید چه ویژگی هایی

داشته باشد که به واقعیت نزدیک شود؟

فیلم هایی که در موضوع پدر یا با موارد

مرتبط ساخته می شوند عمدتا در ژانر درام و زیرمجموعه های آن قرار می گیرند. ملودرام اجتماعی نزدیک ترین گونه است. این گونه آثار باید به عنوان قواعد ژانر از انگاره کشمکش و تفاوت و تعارض سود بجویند چرا که همین تعارضات است که داستاتک ها و درگیری های حاصل از این رفتارها و آرزوها را قالب بندی می کند.

۴ آیا در سراسر دنیا، نقش پدرها وزاویه دید و

پردازش به آنها با یکدیگر فرق می کند؟

این گونه دسته بندی نکنیم. موضوع و ژانر و قواعد گونه سینمایی به اضافه یک فیلمنامه شش دانگ و یک کارگردانی خوب فیلم را می سازد. به هر حال ممکن است یک کمدی درام، یک کمدی سیاه یا یک تریلر مانند فیلم های تیکن با محوریت پدر ساخته شوند. در عمده فرهنگ ها و ملیت ها پدر جایگاهی والا دارد. فیلم های این چنینی گاهی پایان غم انگیز و گاهی پایان شادی بخشی دارند. گاهی ممکن است موضوع فیلمی درباره یک پدر وظیفه شناس باشد. این داستان نیز در واقع فیلمی درباره جایگاه پدر است و این که پدر چگونه می تواند زندگی خانوادگی را راه کند.

۴ آیا نقش و شخصیت پدر در سینما از دوران

قدیم تا کنون دچار تحولاتی شده است؟

به نظر من چنین اتفاقی از شروع سینما تا کنون اتفاق نیفتاده. محتوا و فرم ممکن است درباره چنین آثاری تغییر کند اما ذات قضیه همواره ثابت است. جایگاه پدر فناپذیر است اما باید در نظر گرفت که موضوع جنبی تفاوت های زیادی پیدا کرده. زمانی در عمده فیلم فارسی ها پدر نقش یک حاکم را داشت. یک شأن پدرسالارانه. سینما هیچ وقت از پیشرفت ها غافل نمی ماند. مثلاً یک دهه است که موضوع آلزایمر دستمایه برخی فیلمسازان شده که درخور توجه است.

۴ نقش و اهمیت یک منتقد سینما برای

خانواده ها، قشر فرهنگی یا سینما روی حرفه ای

در چیست و شما چه فیلم هایی را برای نوشتن انتخاب می کنید؟

منتقد نباید برای تماشاگر تعیین تکلیف کند. در این بیش از ۳۰ سال من برای فیلمی نقد نوشتم و می نویسم که با آن همذات پنداری کرده باشم یا این که به این نتیجه قطعی برسم که فیلمی به عنوان یک غذای روحی خوب، قابل نوشتن است. به قول کافکا اثری باشد که زخمی و نیشی به من بزند و مرا وادار به نوشتن کند. سال ها پیش از این در جایی گفته بودم منتقد فقط یک واسطه است. ما هیچ وظیفه ای برای زورچاپانی نوشته های مان پیرامون یک فیلم نداریم. اصلا منتقد یعنی همین که بگویی رفقا این فیلم خوبی بود! یا این که این فیلم را نپسندیدم! ما حق نداریم برای تماشاگر تعیین تکلیف کنیم. ما حق نداریم با واژه های سینمایی و تکنیکال به خواننده فخر بفروشیم و او را یا از دیدن فیلمی منصرف یا برای دیدن فیلمی تهییج کنیم. منتقد باید بنویسد که این نقشه راه است. احتمال می دهم نقشه ای درست باشد اگر دوست دارید استفاده کنید.

۴ به نظر شما یک بازیگر برای این که نقش پدر

را به خوبی ایفا کند، باید حتما تجربه واقعی پدر

بودن را داشته باشد؟

در سینمای حرفه ای هیچ لزومی ندارد بازیگر حتما پدر بوده باشد. اگر درباره تئاتر سؤال می کردید جوابم این بود که اگر پدر باشد بهتر است.

۴ ویژگی های یک فیلم خوب چیست؟ چگونه

باید یک فیلم خوب را تشخیص داد؟

فیلم خوب فیلمی است که قواعد ژانر را رعایت کرده باشد. در چنین وضعی تماشاگر به داستان و فرم و محتوای آن کشش نشان می دهد. باین همه ما نمی توانیم برای مخاطب تعیین تکلیف کنیم. آنچه در ابتدا گفتم یک پاسخ علمی بود. از منظر عام فیلمی که بتواند ایده ای جدید به مخاطب بدهد و راهکاری برایش داشته باشد و حتی